

**Regiebureau
Plattelandsontwikkelings-
programma**

Behandeld door
Regiebureau POP

Datum
7 november 2022

Kenmerk
RBPOP

aanbiedingsnotitie

Overleg en datum	CvT december 2022
Titel	Stand van zaken POP3 algemeen
Doel	Ter informatie
Eigenaar	Regiebureau POP

Inhoud

Inhoud	1
Doel en aanpak	2
1. Algemene voortgang POP3+ en advisering door werkgroep Financiën	2
1.1 Uitputting van het budget	2
1.2 Declaraties	6
1.3 Notificatie	7
1.4 Stand van zaken LEADER	8
2. Voortgang openstellingen	9
3. Voortgang evaluaties	10

Doel en aanpak

Kennis te nemen van de notitie stand van zaken aangaande de voortgang en uitputting van POP3+ (ELFPO, ELGF en EHF).

In deze notitie wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken van de voortgang van het programma POP3+ (in deze notitie wordt hiermee het gehele budget bedoeld: de POP3 middelen, POP3 transitie middelen, EHF en overheveling) in 2022. Er wordt met name in gegaan op:

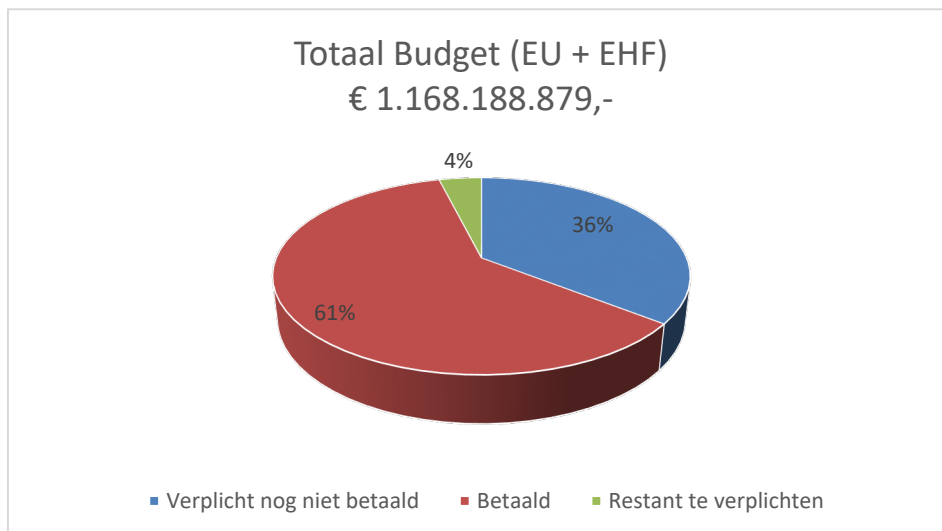
1. Algemene voortgang POP3+ en advisering door werkgroep Financiën;
2. Voortgang openstellingen;
3. Voortgang evaluaties.

1. Algemene voortgang POP3+ en advisering door werkgroep Financiën

Het Comité van Toezicht (CvT) wordt periodiek op de hoogte gesteld over de financiële voortgang van het POP3+. In deze notitie wordt de voortgang gepresenteerd op basis van de bevindingen zoals die ook besproken zijn in de werkgroep Financiën. Deze werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van provincies, BIJ12, RVO.nl, het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Unie van Waterschappen en het Regiebureau POP.

1.1 *Uitputting van het budget*

Het huidige POP3+ budget bedraagt netto iets minder dan € 1,17 miljard euro EU-middelen (exclusief overprogrammering). Naar schatting is op 30 september 2022 ongeveer 96% van het beschikbare budget verplicht (vgl. april 2022: 93%), waarvan 61% is betaald (april 2022: 58%).

Figuur 1: uitputting budget EU per 30 september 2022, exclusief overprogrammering

Per 30 september 2022 is er nog € 45 miljoen EU-budget (groene deel figuur 1), dat nog niet is vastgelegd in subsidieverleningbeschikkingen, maar wel is opengesteld. RVO heeft nog voor € 88 miljoen projecten in behandeling. De meeste openstellingen zijn inmiddels gesloten, met uitzondering van een aantal LEADER openstellingen (die meestal doorlopen tot eind 2022) en een viertal provinciale openstellingen voor fysieke investeringen. Het Rijk heeft eind 2022 nog twee openstellingen: een openstelling voor niet-productieve investeringen voor landschapselementen (€ 14 mln.) en een openstelling voor fysieke investeringen voor het reduceren van gebruik van fossiele brandstof en kunstmest (€ 14 mln.).

Om de risico's van decommitting door onder meer vrijval van aangegane verplichtingen te verminderen, hebben provincies op specifieke maatregelen overgeprogrammeerd (€ 94 miljoen op basis van onder andere de najaarsgesprekken 2022). Het Rijk heeft niet de mogelijkheid om een overprogrammering in te zetten. In totaal komt het geplande budget daarmee uit op € 1,26 miljard.

Enkele projecten (totaal aangevraagd bedrag ongeveer € 6 miljoen) zijn uitgevallen, waardoor de overprogrammering wat inzakt. Dit betekent dat er nog ongeveer € 88 miljoen van de overprogrammering overblijft. Er is met name overgeprogrammeerd op de maatregel 4 niet-productieve investeringen (€ 77 mln.). Onder het NSP-programma wordt een voorziening gemaakt om niet-productieve investeringen, die uitlopen in de tijd, uit te financieren in de nieuwe NSP-periode. Dit zal een gunstig effect hebben op de realisatie van de kas in de eerste jaren het NSP. De verwachting is dat de overprogrammering door lagere vaststellingen en uitval van projecten grotendeels zal inzakken.

Het budget is niet op alle maatregelen volledig verplicht. Zo is er nog EU-budget te verplichten op de maatregel 1 (kennis), maatregel 4 (fysieke investeringen), maatregel 16 (samenwerking voor innovatie) en maatregel 19 (LEADER). Op deze maatregelen zijn nog projecten in behandeling bij RVO. Het eindbeeld van het verplichte budget voor LEADER zal pas in de loop van 2023 bekend zijn, wanneer alle aanvragen zijn afgehandeld.

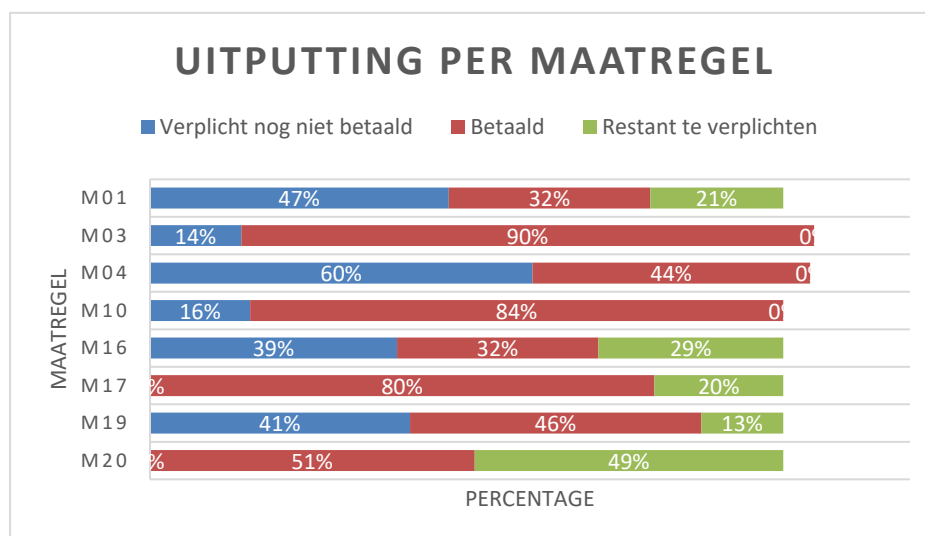
De jaartranches van 2014 t/m 2019 bedragen totaal € 677,3 mln. (N+3). Dit is het budget wat op 31 december 2022 tenminste gedeclareerd moest zijn. Eind tweede kwartaal 2022 was dit bedrag al gehaald (€ 687,36 mln.). Voor 2023 wordt er eveneens geen probleem verwacht in het behalen van de N+3 vanwege de declaratie van het ANLb die dat jaar voor het laatst in POP3+ zal plaatsvinden. Vanaf 2024 zal ANLb vanuit het NSP worden bekostigd en zal voor POP3+ de N+3 uitputting behaald moeten worden door voldoende declaraties op de niet-grondgebonden maatregelen van het programma

De openstellingen van de EHF zijn zwaar overtekend. Inmiddels is € 11 miljoen van de EHF-middelen verplicht en is € 40 miljoen nog in behandeling bij RVO. Er hebben nog geen betalingen plaatsgevonden.

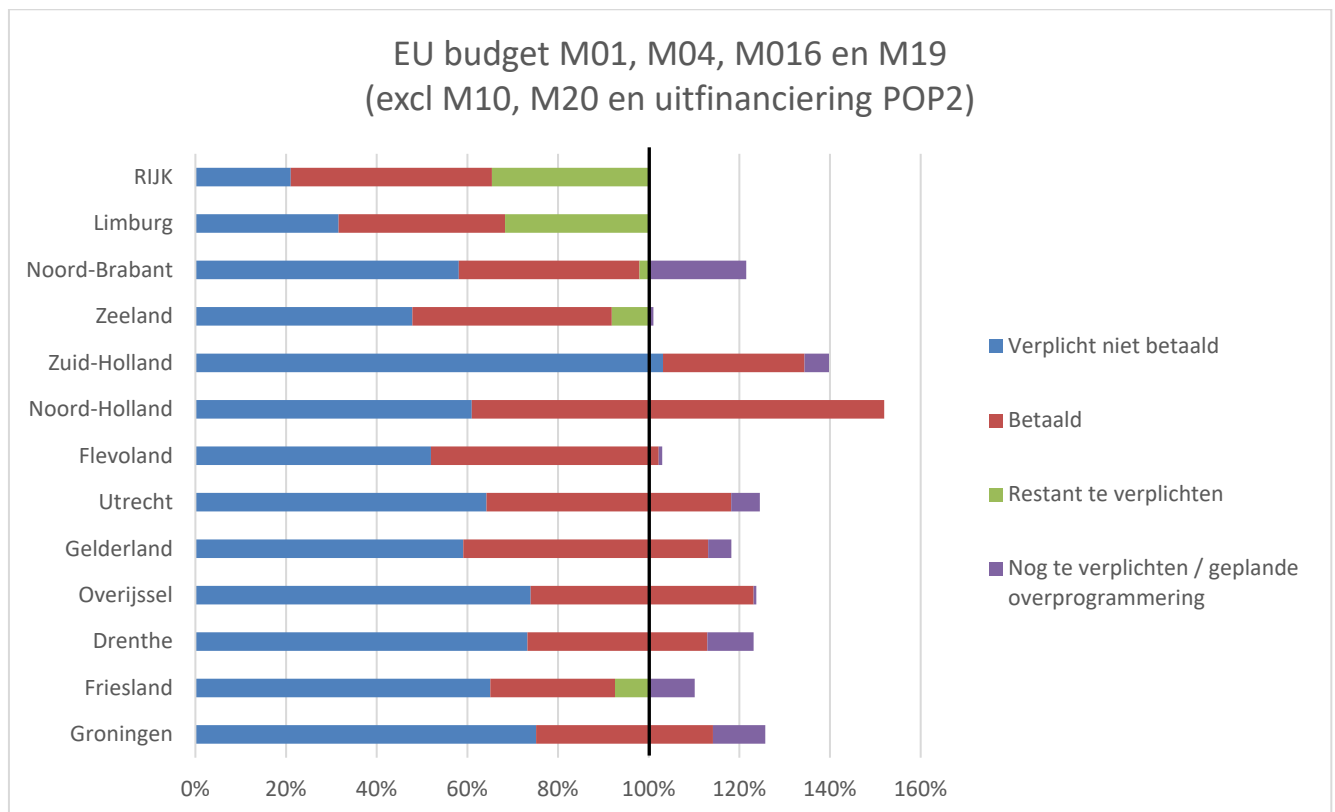
In de volgende tabellen is per maatregel aangeven welk deel van het beschikbare EU-budget is gedeclareerd, welk deel is verplicht en welk deel beschikbaar is voor lopende aanvragen en nog geplande openstellingen. In bijlage 1 vindt u financiële gegevens per provincie en Rijk.

Maatregel	Totaal EU-budget	Verplicht	Betaald	Restant te verplichten
M01	€ 23.282.000	€ 18.390.935	€ 7.407.876	€ 4.891.065
M03	€ 25.216.000	€ 26.445.000	€ 22.808.666	-€ 1.229.000
M04	€ 460.592.000	€ 480.108.104	€ 201.943.052	-€ 19.516.104
M10	€ 421.103.000	€ 421.103.000	€ 354.490.000	€ 0
M16	€ 94.770.000	€ 67.092.241	€ 30.124.075	€ 27.677.759
M17	€ 67.911.000	€ 54.095.000	€ 54.095.000	€ 13.816.000
M19	€ 46.421.000	€ 40.417.076	€ 21.353.332	€ 6.003.924
M20	€ 28.893.879	€ 14.816.000	€ 14.816.000	€ 14.078.000
Totaal	€ 1.168.188.879,00	€ 1.122.467.356,30	€ 707.038.001,13	€ 45.721.643,70

Figuur 2: uitputting per maatregel per 30 september 2022

Figuur 3: uitputting per 30 september 2022, in percentage van totaal EU-budget per maatregel

Figuur 5: stand van zaken budgetten provincies per 30 september 2022

1.2 Declaraties

De declaraties van de beschikte en nog te beschikken projecten vormen een belangrijk punt van aandacht. Projecten zijn naar achteren geschoven in de tijd o.a. door beperkte beschikbaarheid van materialen en arbeid mede als gevolg van COVID-19 crisis en de Oekraïne crisis. Ook hebben projecten te maken met hogere kosten, eveneens vanwege de genoemde crises. Het effect hiervan is vooralsnog niet duidelijk; het kan ertoe leiden dat projecten uiteindelijk niet doorgaan, of dat de vrijval vanwege hogere declaraties meevalt. Indien het leidt

tot uitval van projecten, wordt de N+3 doelstelling mogelijk niet tijdig gerealiseerd. Dit probleem is door meerdere lidstaten waaronder Nederland doorgegeven aan de Ministeriële Landbouwrapad en via het Rural Development Committee aan de Europese Commissie (EC). Mede als gevolg van de focus op het nieuwe programma, heeft dat tot nu toe niet geleid tot wijzigingen t.a.v. de N+3 doelstelling in het programma dan wel tot andere maatregelen vanuit de EC. RVO heeft aangegeven dat een verdere uitloop van de declaraties niet wenselijk is, omdat de uitvoeringsdruk in de komende jaren groot zal zijn, mede doordat in de periode 2023-2025 het POP3+ en het nieuwe NSP-GLB gelijktijdig in uitvoering zijn. Met name in 2025 wordt een hoge werkdruk verwacht. Dit is het laatste uitvoeringsjaar van de huidige programma periode en het jaar waarin de eerste N+2 target van het nieuwe programma NSP-GLB moet worden gehaald. Bij achterblijvende betalingen zal de werkdruk bij de uitvoeringsorganisaties en met name RVO de komende jaren nog extra toenemen, met het risico dat niet alles tijdig kan worden afgehandeld. Indien declaraties niet vóór eind 2025 zijn ingediend, dragen de provincies en Rijk hier het financiële risico voor.

Projecten dienen uiterlijk eind 2025 gedeclareerd te zijn in Brussel. Om voldoende zicht te houden op de voortgang en afronding van dossiers uitputting (N+3), de tijdige afronding van het programma en om decommitting te beperken, wordt een Taskforce uitputting POP3+ ingesteld. De Taskforce zal van start gaan in 2023 en is een samenwerking tussen Regiebureau POP, RVO, provincies en rijk. Een Plan van Aanpak voor invulling van deze Taskforce wordt in november aan het TPO voorgelegd.

1.3 Notificatie

In 2022 is mede op basis van de halfjaarlijkse budget gesprekken gebleken dat enkele maatregelen (met name maatregel 4 onderdeel fysieke investeringen, maar in mindere mate ook de maatregelen 1 kennis en 3 kwaliteitsregeling) minder goed gebruikt worden dan tevoren werd ingeschat of dat het risico ontstaat dat projecten niet binnen de looptijd van POP3+ afgerond kunnen worden. Op die maatregelen dreigden dan ook EU-middelen over te blijven. In juni 2022 is aan het Comité van Toezicht voorgesteld om deze EU-middelen te

verschuiven naar de maatregelen 16 (samenwerking voor innovatie), 4 (onderdeel niet productieve investeringen) en 17 (Brede weersverzekering) waar nog voldoende absorptiecapaciteit voor de EU-middelen is. Na een akkoord van het Comité van Toezicht is deze verschuiving doorgevoerd en dankzij een goede samenwerking met de Europese Commissie is deze notificatie inmiddels goedgekeurd.

1.4 Stand van zaken LEADER

Voor LEADER geldt vanuit de Commissie een verplichte inzet van middelen (5% van het toegewezen budget). Deze middelen mogen niet op andere maatregelen ingezet worden. Deze 5% grens is in 2018, met instemming van de EC, iets verlaagd (4,69%) in verband met het eerder niet behalen van de tussentijdse prestatietoets LEADER.

Op 30 september 2022 is € 40,5 miljoen (87%) van het bedrag vastgelegd in verplichtingen, waarvan ruim € 21 miljoen (53%) is betaald. Van het totale EU-budget resteert iets meer dan € 6 miljoen (vgl. april 2022: € 8 mln.) die nog moet worden verplicht. Er staat nog voor € 7,3 miljoen aan projecten in behandeling bij RVO.

Vanwege het feit dat het EU-budget momenteel nog niet volledig is vastgelegd in verplichtingen, een risico bestaat op het niet declareren i.v.m. de eerdere genoemde crises en er in geringe mate wordt overgeprogrammeerd, is de kans zeer aannemelijk dat er op deze maatregel sprake zal zijn van decommitting. Vanwege de beperkte resterende tijd voor uitvoering van projecten hebben de provincies in het TPO van oktober 2022 afgesproken dat het indienen van projectaanvragen POP3+ onder bestaande LOS'sen POP3+ tot aan de eerste vaststelling van een LOS NSP nog mogelijk is (op provinciaal niveau). Daarna kunnen enkel projectaanvragen in het kader van de LOS'sen NSP worden ingediend. Begin 2023 zal de stand van zaken worden opgemaakt, om te bezien of aanvullende acties (zoals het schuiven van budgetten tussen provincies) nodig zijn. In bijlage 2 ontvangt u een stand van zaken van de LEADER maatregel per provincie.

De provincies hebben in 2021 aanvullende maatregelen genomen om de risico's op onderbesteding op de maatregel LEADER te verminderen. Zo vindt er een halfjaarlijkse monitoring van de verplichtingen en betalingen van het budget en hebben verschuivingen van budgetten tussen LEADER gebieden binnen provincies en tussen provincies plaatsgevonden. Bovendien is actief gestuurd op versneld

indienen van projecten en zijn provincies in gesprek gegaan met LEADER groepen om het belang van tijdige verplichting van budget en het bewaken van de voortgang van projecten onder de aandacht te brengen. Provincies blijven zich onverminderd inzetten om de decommittering te voorkomen.

Bestuurlijk is afgesproken dat wordt gestreefd naar overprogrammering van 10%. Hiermee zou vrijvallend budget kunnen worden opgevangen. Zeven provincies hebben hier middelen voor gereserveerd voor in totaal €1,5 mln. Dit is echter niet de gewenste 10% overprogrammering (€4 mln.).

2. Voortgang openstellingen

Tot nu toe is 61% van de ontvangen aanvragen positief beschikt. 5% is in behandeling en 7% is ingetrokken. 27% is niet ontvankelijk of scoort onvoldoende bij de selectie. Met name bij maatregel 4 productieve investeringen zijn veel afwijzingen geweest, onder andere omdat het totaal aangevraagde bedrag op de regeling het subsidieplafond overschrijdt.

In de openstellingen voor fysieke investeringen kalversector blijft het afwachten of alle beschikte projecten tot declaratie zullen leiden. De verwachting is dat er weinig investeringen zullen worden gedaan en er subsidie onbenut zal blijven. Duidelijkheid over de hoogte van de vrijval is er vooralsnog niet; aanvragers hebben nog niet allemaal aangegeven of zij wel of niet gebruik zullen maken van de beschikking. Dit leidt tot een risico van decommittering. In het voorjaar van 2023 verlopen veel beschikkingen en de inzet is om geen verlengingen meer te geven. Dit kan wel leiden tot meer bezwaar en beroep procedures als aanvragers deze besluiten willen aanvechten. Vooruitlopend op genoemde vrijval zal het Rijk een openstelling op fysieke investeringen doen (zie onder 1.1)

Er zijn achterstanden in de doorlooptijd van betalingen en het afgeven van beschikkingen in noord en zuid. RVO en een aantal provincies hebben extra mensen in dienst genomen om de verwachte toestroom van dossiers tijdig te kunnen afhandelen.

3. Voortgang evaluaties

De tussentijdse evaluatie van 2021- 2022 is in juni 2022 geaccordeerd door het Comité van Toezicht en gepubliceerd. Op basis van de resultaten is besloten – ook gezien de korte resterende looptijd van het programma –geen inhoudelijke aanpassingen aan het programma door te voeren, maar de aanbevelingen te gebruiken voor de ex post evaluatie in 2025 en mee te nemen in het plan van aanpak voor de monitoring en evaluatie van het NSP. De ex post evaluatie zal worden uitgevoerd vanaf eind 2025.